

Wie (her)kent ze nog?

Reuze sneeuwpop

Deze krantenfoto is gemaakt in 2005, maar misschien heeft ie wel nooit in de krant gestaan! Hij komt uit de verzameling van Jan Rikken. Op 2 en 3 maart lag er na langdurige sneeuwval op veel plaatsen wel 20 tot 50 cm sneeuw die hier en daar wel tot 9 maart bleef liggen!

Hoewel we niet precies zien waar, denken we toch dat de foto ergens op 't Gement gemaakt is. Ook weten we niet wie er allemaal op staan. We zien op de ladder

Corrian Henzen en zijn zootjes Perry en Jason rechts voor de sneeuwpop. We zijn heel benieuwd wie deze namen aan kan vullen.

wham@alphenaandemaas.com

Oplossing Citotoets 1998

Drie Mariekes op deze foto was wat overdreven, maar in deze klas zaten er toch wel twee! Maria Vink gaf ons de meest complete oplossing:

Steeds van rechts naar links, vooraan: Hilde Vink, Daisy van Sommeren, Laura van Hoogstraten en Maud van Lent; in de middelste rij: Marieke Graven, Marieke Janssen, Kim Derks en Mieke van Deursen; achteraan: Christa van Lent en Yvonne Vermeulen. In deze rij bij het raam zijn twee personen vrijwel onzichtbaar. Dat zouden Robby Coppes, Michael Lagarde of René Stensen kunnen zijn die ook in deze groep zaten.

Iedereen bedankt voor deze aanvulling die de foto veel meer waarde geeft!

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Hucht
Van 20.00 tot 22.00 uur
RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

Ben van Dijk tel. 56 1942
Adrie van Hoogstraten tel. 56 2425
Johan de Jong tel. 56 1557

email: wham@alphenaandemaas.com
www.alphenaandemaas.com

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

Nieuwsbrief

december 2022, nr. 159

Een oud poesiealbum

Een poesiealbum (of kortweg *poesie*) of poëziealbum is een album waarin kleine gedichten en versjes van vriendinnen en vrienden worden verzameld. Veel meisjes van vier tot twaalf jaar vragen aan familieleden, vrienden, of aan wie ze er dan ook voor in aanmerking vinden komen, of ze een stukje in hun poesiealbum willen schrijven. Daarvoor wordt het album zo nodig uitgeleend en meestal schrijven deze mensen een versje over uit een ander album of een bekend gedicht. Het gedicht wordt ondertekend met "ter herinnering aan je beste vriendin" of iets vergelijkbaars. (bron: Wikipedia) .

Van John Oorthuis kregen wij een zeer oud poëziealbum, waarin al in 1913 gedichtjes zijn geschreven. Dit album behoorde ooit toe aan Cecilia de Leeuw (1899-1946).

Cecilia was één van de 9 kinderen van burgemeester P.G. de Leeuw (1853-1919) en Sophia Catharina Elsen. Uit dit gezin werden 4 zonen burgemeester! Één van hen was dijkgraaf Johannes Gijsbertus de Leeuw (1884- 1962). De Dijkgraaf de Leeuwweg is naar hem genoemd.

Het is bijzonder dat vrijwel alle gedichtjes in dit album voor haar in Lithoijen zijn geschreven. Door naspeuringen in het bevolkingsregister kwamen wij er achter dat Cecilia op 23 september 1911 verhuisd is naar de kostschool in het klooster in Lithoijen. Voor meisjes was er in onze omgeving in die tijd geen ander vervolgonderwijs dan een "zevende en achtste klas". Voor een betere opleiding kozen de welgestelden soms voor het internaat van de nonnen aan de overkant van de Maas.

In 1884 was in Lithoijen een klooster gebouwd met in pandig 3 klaslokalen, het z.g. Norbertusgesticht. In 1892 werd er een washuis, een stal en een bergplaats bijgebouwd. In 1913, het jaar dat Cecilia daar op school zat kwam er een stenen muur langs het openbare voetpad.

Uit "Kostschoolherinneringen", gepubliceerd in De Maaskroniek van de Heemkundekring Maasdorpen in de gemeente Lith, weten we dat er voor de leerlingen één regel gold die door niemand overtreden mocht worden: geen contact tussen de kostschoolkinderen en de buitenkinderen. Er was op deze school ook onderwijs voor de meisjes die in Lith of Lithoijen woonden! De kostschoolmeisjes droegen een schooluniform. De verhalen gaan behalve over het strenge regime van de nonnen ook over de primitieve hygiëne, maar wat dat betreft waren we in Alphen in die tijd natuurlijk ook nog niet veel gewend. De zusters van dit klooster waren van de Congregatie der Zusters van de H. Maagd Maria, genaamd het Gezelschap van Jezus, Maria, Jozef. Tot 1949, dus 65 jaar verbleven zo'n 140 religieuzen korte of langere tijd in Lithoijen.

Cecilia de Leeuw, in 1919 ingetreden als zuster Judoca Maria.

Tuberculose

Honderd jaar geleden hadden we net de grote epidemie van de Spaanse Griep achter ons gelaten. In de jaren 1919 en 1920 noteerde de pastoor respectievelijk 15 en 14 overleden. En in 1921 zijn het er maar 10! Maar als er in het jaar 1922 28 inwoners overlijden is er ook dan duidelijk weer een gezondheidsprobleem! Ook in 1923 worden er 22 overledenen genoteerd in het overlijdensboek van de kerk. Het grote aantal doden wordt ondermeer veroorzaakt door de tuberculose.

In de boeken met Besluiten van de Gemeenteraad lezen we dat op 17 augustus 1923 de vrouw van Jac. van Avezaath één gulden vijftig krijgt en M.G. van Oss één gulden omdat zij behulpzaam zijn geweest bij het verbranden van kleren en het beddengoed van de overleden vrouw van Frans Janssen. In een eerder bericht in de Besluiten van B. en W. is te vinden dat de geschatte waarde van deze spullen fl. 75,80 is.

Antonia Janssen-van Tuil is op 4 januari 1923 gestorven op 44 jarige leeftijd. Uit het bovenstaande blijkt wel dat de gemeente er ernstig rekening mee hield dat er besmettingsgevaar was.

Helaas zijn van onze gemeente de doktersverklaringen met de doodsoorzaak niet bewaard gebleven. Deze informatie moeten we dus hebben van mensen die nog weten dat hun opa of oma of iemand anders in de familie of in de buurt aan deze ziekte overleden is.

Uit gesprekken die we hebben gevoerd met Leida de Leeuw (1921-2015) hebben we meegekregen dat in het gezin van Piet de Leeuw (Piet d'n Brouwer) op de hoek van de Kerkstraat/Kerkdijk wel vier kinderen aan TBC overleden zijn. Twee daarvan, 32 en 28 jaar, overleden in 1922.

Leida wist zich nog goed te herinneren dat daar in de tuin een tuberculosehuisje stond. Zo'n huisje stond op een onderstel wat kon draaien, waardoor er altijd zonlicht binnenkwam (zie afbeelding op volgende pagina).

Door de jaren heen maakte tuberculose honderdduizenden slachtoffers en kwam zowel op het platteland als in steden voor. De slechte leefomstandigheden zorgden voor verminderde weerstand. Honderd jaar geleden was tuberculose volksziekte nummer één: een longaandoening die fataal kon zijn. Dat heeft geduurd tot er met de komst van antibiotica (vanaf 1944) eindelijk een behandeling mogelijk werd.

(tuberculosehuisje)

De longtuberculose kwam het meest voor. De besmetting werd veroorzaakt door inademing van kleine vochtdeeltjes met daarin de bacteriën. Deze bacteriën vormden tezamen knobbeltjes met in het midden dood weefsel waardoor er langzaam holtes in het lichaam kunnen ontstaan. In het begin van de twintigste eeuw overleden jaarlijks nog gemiddeld tienduizend Nederlan-

ders aan tering, witte dood of witte pest zoals deze ziekte ook wel genoemd werd. Meer dan de helft van de sterfgevallen was tussen de 22 en 29 jaar!

De medische wetenschap had in eerste instantie geen antwoord op deze snel opkomende besmettelijke ziekte. Omdat de ziekte vaak binnen dezelfde familie voorkwam dacht men dat de ziekte erfelijk was. Na de ontdekking van de tuberkelbacil en het besef dat de ziekte besmettelijk was kwam er een succesvolle bestrijding op gang. (bron: *Andere Tijden*)

Men verpleegde patiënten door rust, goede voeding en gezonde lucht. Overal in Europa werden sanatoria geopend, bijvoorbeeld Dekkerswald bij Groesbeek. Men liet de patiënten veel eten, rusten en de nodige hygiëneregels in acht nemen. De patiënten lagen, ongeacht het seizoen, een deel van de dag in open lighallen om maar zoveel mogelijk frisse lucht tot zich te nemen. Voor patiënten was het verblijf in een sanatorium vaak een ingrijpende gebeurtenis in hun leven. Kinderen waren langdurig gescheiden van hun ouders, bezoektijden waren beperkt en de reis was vaak te kostbaar. Door het maken van röntgenfoto's kon tuberculose later al in een vroeg stadium worden opgespoord. Op scholen werden in de 60er jaren controles gedaan door krasjes in de huid. Ook de leerkrachten moesten over een geldige tbc-verklaring beschikken. Tegenwoordig is tuberculose in Nederland vrij snel te genezen en een zeldzame infectieziekte.

Dineke van Geffen-Daenen was in 1948 verpleegster in het sanatorium in Blaricum.